

---

## Notiser

---

### MEDISINSK NYTT

---

---

## Infeksjonsrisiko ved perforert hanske

I en sveitsisk observasjonsstudie undersøkte man antall infeksjoner i operasjonsområdet og sammenheng med manglende sterilitet som følge av perforasjon av hansken (Arch Surg 2009; 144: 553–8).

Infeksjon oppsto ved 188 (4,5 %) av de 4 147 undersøkte kirurgiske inngrepene. Ved operasjoner der det ikke var gitt profylaktisk antibiotika, var det signifikant større risiko for infeksjon når hansken sprakk enn når steriliteten var bevart (justert OR 4,2; 95 % KI 1,7–10,8). Der det var gitt antibiotikaproylakse, så man ingen slik forskjell (justert OR 1,3; 95 % KI 0,9–1,9).

---

## Rapamycin forlenger livet?

Rapamycin inhiberer kinasen TOR. TOR-systemet influerer bl.a. cellevekst, cellyklus, mitokondriemetabolisme og livslengden til enkle organismer som gjær. Det er et kjent immunsuppressivum som brukes bl.a. hos nyretransplanterte. Forskere har nå vist at medikamentet øker livslengden hos mus (Nature 2009; 460: 392–5).

Forskergruppen ga rapamycin til 600 dager gamle mus, noe som tilsvarer omtrent 60 års alder hos mennesker. Både gjennomsnittlig og median livslengde økte hos musene. Hannmus levde gjennomsnittlig 9 % lenger og hunnmus forlenget livet med 13 %. Maksimal livslengde ble også signifikant forlenget. Forsøket er gjort i genetisk heterogene mus for å unngå at resultatet ble påvirket av ulikheter mellom musestammer. Det arbeides nå med forsøk der musene får medikamentet fra ung alder.

---

## Finnålsbiopsi ved knuter i thyreoidea

I en retrospektiv amerikansk studie ble resultatet av preoperative finnålsbiopsier fra knuter i thyreoidea  $\geq 4$  cm sammenliknet med den endelige patologiske diagnosen etter kirurgi (Arch Surg 2009; 144: 649–55).

Halvparten (26/52) av finnålsbiopsiene som ble vurdert som benigne, viste seg ved endelig histopatologisk undersøkelse å være enten neoplastiske (22) eller maligne (4). Det konkluderes derfor med at alle thyreoideaknuter  $\geq 4$  cm bør fjernes kirurgisk uavhengig av svaret på finnålsaspirasjonen grunnet et uakseptabelt høyt antall falskt negative preoperative biopsier.

---

## Influenza A (H1N1) og graviditet

En amerikansk undersøkelse basert på tall fra US Centers for Disease Control and Prevention (CDC) viser at gravide har større risiko for å bli smittet og å dø av influenza A (H1N1), såkalt svineinfluensa, sammenliknet med befolkningen ellers (Lancet 2009; 374: 451–8).

I løpet av de to første månedene av pandemien døde 45 personer i USA, hvorav seks gravide. Det er anbefalt at gravide får antiinfluenسابehandling, og undersøkelsen understøtter denne anbefalingen. Se også Tidsskriftets temaside om svineinfluensa

---

## Atferdsendring ved utbrudd av svineinfluensa

Studier av utbrudd av alvorlig akutt luftveissyndrom (SARS) tyder på at folks oppfatning av sykdommen og tro på tiltak er viktig for hvordan myndighetenes råd etterkommes. Engelske forskere har nå undersøkt folks atferdsendringer etter utbrudd av svineinfluensa i Storbritannia (BMJ 2009; 339: b2651).

997 personer over 18 år ble intervjuet over telefon. 37,8 % av de spurte hadde utført anbefalte handlinger, som hyppigere vask av hendene, i løpet av de siste fire dagene. 4,9 % hadde unngått folkemengder og offentlig transport. Atferdsendringer var assosiert med oppfatningen av at svineinfluensa er en alvorlig sykdom, at smitterisikoen er høy, at myndighetene er pålitelige og at tiltakene er effektive. Etniske minoritetsgrupper fulgte anbefalingene i større grad enn majoriteten. Se også Tidsskriftets temaside om svineinfluensa

---

## Vaksine mot tyfoidfeber

Tyfoidfeber er fremdeles en vanlig, og dødelig, sykdom i enkelte utviklingsland. Ulike vaksiner har eksistert i over 100 år. Det er likevel vanskelig å få etablert gode vaksinasjonsprogrammer, bl.a. pga. bivirkninger, pris og tungvint

administrasjon.

I en fase 4-studie av en vaksine rettet mot Vi-polysakkaridet i membranen til *Salmonella typhii*-bakterien ga denne oppimot 80 % beskyttelse (N Engl J Med 2009; 361: 335–44). Den var særlig effektiv hos barn i førskolealder. I tillegg til å beskytte mottakerne ga vaksineringsen også overraskende god beskyttelse for personer som bodde i samme område som de vaksinerte, men som selv ikke hadde fått vaksinen.

Studien ble gjennomført i slumområder i India der mange små barn rammes av sykdommen og administrasjon av vaksinasjonsprogrammer er vanskelig. Den testede vaksinen har mange fordeler som gjør den egnet nettopp her: Den er billig, den produseres i utviklingsland og det er bare nødvendig med én dose.

---

## Psykiske plager hos tidligere kreftpasienter

Personer som har hatt en kreftsykdom i voksen alder har høyere nivåer av psykiske plager enn andre (Arch Intern Med 2009; 169: 1274–81).

Undersøkelsen, som er fra USA, omfattet nesten 5 000 personer som hadde fått en kreftdiagnose minst fem år tidligere, og over 100 000 kontrollpersoner.

Studiepopulasjonen hadde signifikant høyere skår på K6, en skala som måler uspesifikke psykiske plager. I tillegg hadde de oftere fått psykiatrisk behandling. Forekomsten av psykiske plager var særlig høy hos dem som hadde vært enslige da de fikk diagnosen, hadde lav utdanning, dårlig økonomi eller som manglet helseforsikring.

---

## Viktig familieanamnese

Resultater fra Dunedin-studien i New Zealand viser at en positiv familieanamnese predikerer ikke bare tilstedeværelse, men også forløpet av psykiske lidelser (Arch Gen Psychiatry 2009; 66: 738–47). Undersøkelsen omfattet data fra nesten 1 000 personer.

Tilbakefallsprosent, funksjonstap og bruk av helsetjenester var økt for personer med positiv familieanamnese for alle de fire lidelsene som var inkludert i studien: alvorlig depresjon, angst, alkohol- og stoffmisbruk. I motsetning til hva man antok på forhånd, hadde ikke personer med familiær opphopning av sykdommene gjennomsnittlig lavere debutalder enn andre.

---

## Mulig terapeutisk mål ved Huntingtons sykdom

Huntingtons sykdom er forårsaket av en mutasjon i huntingtin (Htt). Dette proteinet finnes i alle kroppens vev og er jevnt fordelt i hjernen. Hvordan mutert Htt (mHtt) kan skade striatale nevroner selektivt uten nevneverdig

skade andre steder, er derfor en gåte. Forskere har nå vist at et lite G-protein, Rhes, som i hovedsak er lokalisert i striatum, bindes til mHtt (Science 2009; 324: 1327–30).

Ved å studere cellekulturer påviste forskerne at Rhes induserer sumoylering av mHtt. Denne modifiseringen resulterer i høyere nivå av løselig mHtt, som gir økt cytotoxisitet. Dette kan forklare hvorfor mHtt selektivt dreper celler i striatum. Medikamenter som kan blokkere bindingen mellom Rhes og mHtt, kan ha et terapeutisk potensial. Huntingtons sykdom kan diagnostiseres mange år før symptomene viser seg, og profylaktisk terapi kan i prinsippet hindre eller utsette symptomene.

---

Publisert: 24. september 2009. Tidsskr Nor Lægeforen.

© Tidsskrift for Den norske legeforening 2026. Lastet ned fra tidsskriftet.no 25. mars 2026.